

Wykorzystanie potencjału Ośrodków Innowacji i Przedsiębiorczości w Polsce w nowej perspektywie finansowej 2021-2027

Materiał opracował zespół ekspercki Stowarzyszenia Organizatorów Ośrodków Innowacji i Przedsiębiorczości w Polsce w składzie:

1. Prof. Dr hab. Jacek Guliński, Poznański Park Naukowo – Technologiczny FUAM
2. Prof. Dr hab. Dariusz Trzmielak – Uniwersytet Łódzki
3. Dr inż. Karol Lityński – ekspert NCBR
4. Dr Michał Borowy – Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego, UOTT Uniwersytet Warszawski
5. Dr Anna Tórz - Poznański Park Naukowo - Technologiczny
6. Dr Joanna Rudawska – Kielecki Park Technologiczny
7. Krzysztof Krzysztofiak – Krakowski Park Technologiczny
8. Wojciech Przybylski - Krakowski Park Technologiczny
9. Marek Winkowski – Wrocławski Park Technologiczny
10. Elżbieta Książek - Poznański Park Naukowo – Technologiczny
11. Przemysław Sztandera – Gdański Park Naukowo – Technologiczny, Pomorska Strefa Ekonomiczna
12. Agata Marszołek – Gdański Park Naukowo – Technologiczny, Pomorska Strefa Ekonomiczna
13. Agnieszka Węgrzyn – Krochmal – NanoTechIP, CTT IF PAN
14. Marzena Mażewska- Stowarzyszenie Organizatorów Ośrodków Innowacji i Przedsiębiorczości w Polsce

Poznań/Warszawa lipiec 2019

1. Rozwiązania systemowe w dystrybucji środków w nowej perspektywie finansowej

Doświadczenia obecnej perspektywy wskazują, że pomimo wieloletniego oddziaływania informacyjnego na przedsiębiorców z sektora MSP ich skłonność do wdrażania innowacji w firmach pozostaje wciąż na niezbyt wysokim poziomie. Szczególnie w firmach mikro i małych zjawisko to nasiliło się w ostatnich latach¹. Jest to splot dwóch pól oddziaływania na sektor MSP. Po pierwsze w obecnej perspektywie finansowanie innowacyjnych rozwiązań ukierunkowane jest na innowacje o znaczeniu krajowym lub globalnym, do czego MSP nie mają w większości potencjału organizacyjnego, merytorycznego, technicznego i finansowego. Większość instrumentów wsparcia ma charakter dotacyjny, co nie sprzyja elastycznemu i szybkiemu podejmowaniu decyzji w trakcie realizacji projektu, jak również wydłuża ścieżkę pozyskiwania wsparcia w wyniku długotrwałego procesu analizy wniosku i ostatecznego przekazania środków finansowych. Z badań prowadzonych od 10 lat przez SOOIPP wynika, że zainteresowanie dotacjami w przedsiębiorstwach rezydujących w parkach technologicznych ma tendencję malejącą. Brak dotacji uruchamiających realne wdrożenia na rynek, brak rynku beta obniżającego ryzyko wprowadzania nowych rozwiązań, wiąże się z tym racjonalna obawa przed próbami wprowadzania nowych produktów. Zdecydowanie częściej przedsiębiorcy rozważają wzięcie pożyczki od rodziny, znajomych lub w banku (tzw. finansowanie 3 F). Jednak ta ostatnia forma finansowania jest dużo trudniej dostępna ze względu na brak zdolności kredytowej szczególnie wśród firm, których działalność nie przekracza 3. lat. Z drugiej strony nad podaż środków w fazie seed nie spotyka się z odpowiednio dużym popytem na rynku. Wyraźnie należałoby dokonać zmian w strukturze dystrybucji środków w kierunku wsparcia potrzeb rozwojowych przedsiębiorstw sektora MSP.

Drugim obszarem istotnie blokującym aktywność rozwijających się przedsiębiorstw jest niestabilność regulacji prawnych i trudne do przewidzenia w dłuższej perspektywie ich niekorzystne konsekwencje dla podmiotów podejmujących wyzwania związane z wdrażaniem innowacyjnych rozwiązań. Szczególnie mikro i małe firmy o potencjale rozwojowym w ostatnich latach doświadczyły dużych zmian w regulacjach podatkowych, przepisach ochrony środowiska i danych osobowych (RODO) oraz konieczności nabycia bazowych umiejętności cyfrowych w komunikowaniu się z administracją publiczną. Skala i szybkość wprowadzanych zmian w znaczącym stopniu podnoszą ryzyko osiągnięcia końcowego sukcesu przedsięwzięcia i w rezultacie kazały przedsiębiorcom istotnie zdystansować się do wprowadzania innowacji wewnątrz firmy. Oczywiście w każdej grupie jest określonych procent odważnych i zdeterminowanych przedstawicieli, jednak jak na skalę oczekiwań wynikających chociażby z oferty finansowej dla MSP jest to grupa zdecydowanie zbyt mała.

Przedsiębiorcy zmuszeni do bardziej uważnego śledzenia zmian w otaczającej ich rzeczywistości regulacyjnej mniej skupiają się na informacjach związanych z przyszłością firmy jakimi są instrumenty wsparcia ze środków budżetowych i UE. Jednoczesne ograniczenie instrumentów promujących postawy proinnowacyjne na poziomie krajowym i regionalnym zainteresowanie rozwojem, a co za tym idzie powoduje że sięganie po wsparcie jest niskie ponieważ wiąże się ono z wieloma utrudnieniami i kłopotami związanymi z prowadzeniem działalności.

Kolejnym elementem powstrzymującym rozwój sektora MSP są rosnące problemy z zatrudnieniem i utrzymaniem pracowników o odpowiednich do potrzeb kwalifikacjach. Problem zatrudnienia w sektorze MSP ma charakter kulturowy i finansowy. W sferze kulturowej wciąż jeszcze polskie MSP nie wdrażają systemów motywacyjnych opartych o instrumenty ze sfery około pracowniczej (np. ubezpieczenie zdrowotne, elastyczny czas pracy, ułatwienia dla rodziców w realizacji obowiązków pracowniczych), z drugiej zaś istotnie w ostatnim czasie zwiększająca się minimalna płaca powoduje, że przedsiębiorcy skupiają się nad bazowym obowiązkiem zabezpieczenia wynagrodzeń dla pracowników. W konsekwencji miejsca pracy w sektorze MSP

¹ European Innovation Index 2019, por. <https://spidersweb.pl/bizblog/europejski-ranking-innowacyjnosci-2019/>

są coraz mniej atrakcyjne dla dobrze wykwalifikowanych pracowników. Należy też zauważyć, że bardzo niski odsetek absolwentów o wykształceniu inżyniersko-technicznym, stanowi istotną barierę ograniczającą zdolności technologiczne przedsiębiorstw, szczególnie MŚP. Zjawisko to potwierdza doświadczenie z realizacji pilotażowych programów pożyczek dla osób fizycznych na rozwijanie kompetencji osobistych i zawodowych. Doświadczenia z realizacji takich projektów wskazują, że kształcenie w oparciu o preferencyjne pożyczki podejmują głównie ludzie młodzi (między 24 a 35 rokiem życia) posiadający wykształcenie licencjackie lub wyższe, głównie z dużych aglomeracji miejskich o potencjale rozwojowym. Zainteresowanie osób po 40 roku życia kształceniem zawodowym drastycznie spada, a po 55 roku zanika do poziomu promili w grupie ubiegających się o pożyczki. Biorąc pod uwagę postępujący proces starzenia się społeczeństwa i szybki rozwój technologiczny zjawisko takie jest istotnym zagrożeniem dla dalszego rozwoju gospodarczego tego sektora.

Jednocześnie uważamy, że najlepsze efekty można uzyskać projektując skuteczne instrumenty wsparcia. Przyjmując za punkt wyjścia cele polityki gospodarczej jakimi są:

- a) zwiększenie poziomu innowacyjności MŚP w określonym zakresie (np. zaangażowanych w innowacje, inwestujących w design itd.,)
- b) zwiększenie udziału hi-tech w gospodarce – oznacza to wykreowanie nowych przedsiębiorstw technologicznych,
- c) transformacja gospodarki w określonym aspekcie – np. zwiększenie wartości dodanej (co najczęściej oznacza zmianę pozycji w łańcuchu wartości np. poprzez serwityzację).

oraz bazując na przedstawionych wyżej przesłankach i doświadczeniach proponujemy włączenie do nowego programu operacyjnego dla CP1, ale też odpowiednio do programu operacyjnego, takiego jak przyszły odpowiednik POWER, rozwiązań związanych z efektywnym wykorzystaniem Ośrodków Innowacji i Przedsiębiorczości, które przedstawiono w punktach poniżej.

Proponowane działania połączyliśmy z instrumentami finansowymi związanymi z realizacją działań a tym samym osiągnięciem założonych celów.

1. Wdrożenie środowiskowych standardów działania we wszystkich OliP świadczących usługi dla sektora MSP finansowane ze środków UE i budżetowych. Na zasadzie warunku koniecznego przy ubieganiu się o finansowanie lub realizację zlecenia na rzecz MSP.

Uzasadnienie:

Doświadczenia poprzednich lat (między innymi sieci KSI) wskazują, że fakt posiadania przez Ośrodek certyfikatu ISO nie zapewnia wysokiej jakości świadczonych usług, szczególnie usług doradczych. Obecnie nie są dostępne w Europie uniwersalne dla OliP systemy standaryzacji, poza EBN opartym głównie na ocenie eksperckiej pracy ośrodków takich jak „parki” i „inkubatory”. Dla zapewnienia porównywalności poziomu świadczenia usług przez OliP proponuje się wprowadzenie wymogu posiadania certyfikatu spełniania środowiskowych standardów działania opracowanych przez SOOIPP² jako zabezpieczenie minimum jakości usług świadczonych przez OliP. Standardy te opracowane zostały dla 10 rodzajów aktywności ośrodków innowacji i przedsiębiorczości z uwzględnieniem specyfiki ich działania i organizacji usług dla sektora MSP. Wprowadzenie jednolitych standardów działania dla wszystkich OliP pozwoli nie tylko porównywać efektywność ich działania, ale również ułatwi dołączanie do akredytowanych przez MPiIT konsorcjów nowych podmiotów, których oferta będzie odpowiadała aktualnym potrzebom przedsiębiorstw i będzie wzmacniać kompleksowość oferty konsorcjum jako placówki oferującej usługi w systemie „one-stop-shop”. Akredytacja konsorcjów świadczących usługi doradcze w wybranych obszarach technologicznych będzie wymagała

² <http://www.sooipp.org.pl/standardy-dzialaniaoiip>

wyrównania poziomu jakości usług oferowanych przez członków konsorcjów. Ze względu na przewidywane duże zróżnicowanie profesjonalne usług oferowanych przez konsorcja wskazane jest zabezpieczenie bazowego poziomu jakości obsługi przedsiębiorstw, poprzez wdrożenie jednolitych standardów działania OliP oraz metod monitorowania osiąganych rezultatów. Połączenie certyfikacji OliP z systemem cyklicznego monitorowania ich aktywności pozwoli na zabezpieczenie odpowiednio wysokiej jakości świadczonych usług zarówno przez poszczególne ośrodki, jak i całe konsorcja.

Sposób realizacji: posiadanie certyfikatu spełniania standardów działania dla OliP powinien stanowić kryterium warunkujące możliwość realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich i budżetowych.

2. Zintegrowana promocja instrumentów wsparcia dla przedsiębiorstw we wszystkich Programach Operacyjnych o zasięgu krajowym i regionalnym uwzględniająca informacje o potencjalnych wykonawcach usług.

Uzasadnienie:

Opracowanie jednorodnej strategii promocji instrumentów wsparcia (w tym finansowych) dla przedsiębiorstw realizowanej na poziomie ogólnokrajowym i jednocześnie regionalnym przy wykorzystaniu tych samych elementów promocyjnych, pozwoli łatwo identyfikować informację. Informacja powinna być aktualizowana w zakresie decyzji podejmowanych przez Komitety Monitorujące Programów Operacyjnych co do warunków dostępności instrumentów w poszczególnych działaniach.

Doświadczenia bieżącej perspektywy pokazują, że działania promocyjne prowadzone cząstkowo są mało skuteczne i nie mniej kosztowne niż zintegrowane akcje informacyjne. Wymagają też większego zaangażowania instytucji promującej swoją ofertę w dotarciu do bezpośrednich odbiorców. W rezultacie oddzielnej realizacji tych zadań duże agencje rządowe powielają wysiłek promocyjny do tych samych odbiorców. Zdecydowanie korzystniej byłoby prowadzić zintegrowane działania promocyjne zarówno na poziomie krajowym, jak i regionalnym uwzględniające aktualizacje oferty w trakcie całego okresu finansowania. W bieżącej perspektywie zdecydowanie zabrakło promocji w mediach społecznościowych i tradycyjnych (radio i TV).

Sposób realizacji: Zintegrowany projekt w skali kraju prowadzony przez jednostkę publiczną lub odpowiednie merytorycznie partnerstwo (odpowiednik projektu systemowego z perspektywy 2007-2013 lub pozakonkursowego z perspektywy 2014-2020).

Tego rodzaju działania powinny być uzupełniane promocją poszczególnych instytucji/konsorcjów do wyselekcjonowanych grup odbiorców usług na rynkach lokalnych/regionalnych i krajowym.

Sposób realizacji, instrumenty:

Przedmiot finansowania	Obszar oddziaływania	Nowe / istniejące	Rodzaj finansowania	Odbiorcy
Instrumenty na promocję oferty konsorcjum akredytowanego przez MPiT	Sektor MSP	Nowy	Dotacja, projekt systemowy	Konsorcja akredytowane przez MPiT
Sieciowanie/ networking	Łatwy dostęp MSP do poszerzonej oferty omawianych jednostek w ramach	Nowy	Dotacja	Konsorcja/ OliP

	konsorcjum			
--	------------	--	--	--

3. Stworzenie i realizacja długofalowego krajowego programu kształcenia kadr OliP obejmującego kompetencje doradcze, trenerskie, biznesowe, cyfrowe i technologiczne.

Uzasadnienie:

Ogólnokrajowy długofalowy instrument rozwoju kompetencji personelu OliP umożliwiający cykliczne prowadzenie szkoleń w blokach tematycznych dla personelu ośrodków jest elementem niezbędnym do zapewnienia wysokiego poziomu jakości świadczonych usług. Charakterystyczna dla tej grupy podmiotów (OliP) przyspieszona rotacja kadr jest rezultatem funkcjonowania pracowników w szczególnie rozwojowym środowisku, dającym możliwość pozyskania szerokiej wiedzy o rynku i mechanizmach ekonomicznych. Powoduje to, że pracownicy nabywając szybko kompetencji przechodzą do innych miejsc zatrudnienia, bardziej atrakcyjnych finansowo. Problem ten występuje w tego typu ośrodkach we wszystkich krajach rozwijających tego typu infrastrukturę. Biorąc pod uwagę stawiane przed OliP zadania pracownicy ośrodków powinni posiadać dodatkowe kompetencje aby móc wspierać odbiorców swoich usług. Badanie przeprowadzone przez SOOIPP na początku 2019 roku na próbie 22 parków technologicznych w Polsce wykazało istotne niedobory kompetencyjne w obszarze cyfryzacji i technologii wśród personelu i zewnętrznych ekspertów parków. Personel ośrodka musi posiadać kompetencje poruszania się w obszarach technicznych, bo nawet pozycjonowanie tego typu usług wymaga techniczno-laboratoryjnych kompetencji. Program kształcenia powinien zapewniać zarówno teoretyczne jak i praktyczne kompetencje. W części program powinien mieć charakter ponadnarodowy pozwalający na wymianę wiedzy i doświadczenia między pracownikami polskich Ośrodków Innowacji i przedstawicielami zagranicznych instytucji tego typu. Zakres i sposób realizacji programów edukacyjnych należy cyklicznie poddawać weryfikacji uwzględniającej rozwój technologii i zmieniające się trendy w rozwoju firm. Dla uzyskania impulsu rozwojowego w szkoleniach powinni uczestniczyć zarówno pracownicy etatowi ośrodków innowacji i przedsiębiorczości³, jak i eksperci związani formalnie z Ośrodkami na okres co najmniej 3 lat. Każdy blok tematyczny powinien zawierać jeden dzień zajęć na moduł networkingu i wymiany informacji. Przykładem tak działającego systemu jest Uniwersytet Doradców ds. Rozwoju Gospodarki w regionie Centre Val de Loire we Francji. [Economic Developer University⁴](#)

Sposób realizacji: *Zintegrowany projekt w skali kraju prowadzony przez jednostkę publiczną lub odpowiednie merytorycznie partnerstwo (odpowiednik projektu systemowego z perspektywy 2007-2013 lub pozakonkursowego z perspektywy 2014-2020) oraz instrumenty:*

Przedmiot finansowania	Obszar oddziaływania	Nowe / istniejące	Rodzaj finansowania	Odbiorcy	Uwagi
------------------------	----------------------	-------------------	---------------------	----------	-------

³ Grupa docelowa w tym projekcie systemowym

⁴ Por. opis dobrej praktyki w bazie Interreg Europe <https://www.interregeurope.eu/policylearning/good-practices/item/980/the-economic-developer-s-university-in-centre-val-de-loire-region/>

Profesjonalizacja usług OliP, podnoszenie jakości usług, Zwiększanie/podnoszenie kompetencji zasobów ludzkich w OliP	1. Opracowanie i wdrożenie usług prorozwojowych	istniejący	Zwrotny z możliwością umorzenia 80% zwrotu finansowania po osiągnięciu założonych wskaźników. Np. przepracowanie w kierującej instytucji 3 lat	Ośrodki Innowacji i Przedsiębiorczości	
	2. Podnoszenie kwalifikacji personelu	nowy	Bon edukacyjny dla pracowników OliP	OliP	Wartość bonu 5-50 tys. zł
	3. Transfer wiedzy i technologii do przemysłu Brokering/ scouting	Nowy	Zwrotny z możliwością umorzenia 80% zwrotu finansowania po osiągnięciu założonych wskaźników. Np. przepracowanie w kierującej instytucji 3 lat	Spółki celowe i OI z umowami z uczelniami na komercjalizację wyników badań	50% wartości zatrudnienia nie więcej niż 3 średnie krajowe – tak jak w KadTechu
	4. Oferowanie płatnych staży dla absolwentów	Nowy	Dotacja	OliP	Roczne staże płatne w OIB

W regionach proponujemy zastosowanie instrumentów zwrotnych na profesjonalizację OliP oparte na mechanizmie umorzenia dotacji pod warunkiem pełnego osiągnięcia wskaźników i utrzymania świadczenia usługi w kształcie wypracowanym lub zmodyfikowanym do potrzeb rynku przez okres 3 lat. W ramach tych projektów Ośrodki powinny być zobowiązane udostępnić know how innym zainteresowanym ośrodkom, które będą wdrażać usługę na swój koszt. Udostępnianie know how innym ośrodkom jest traktowane na równi ze świadczeniem usług dla przedsiębiorców.

Takie rozwiązanie będzie sprzyjać budowaniu bazy kompetencyjnej w ośrodkach, a jednocześnie otworzy drogę do kształtowania nowych usług, na które będzie zapotrzebowanie na regionalnym lub krajowym rynku.

Sposób realizacji: instrumenty:

Przedmiot finansowania	Obszar oddziaływania	Nowe / istniejące	Rodzaj finansowania	Odbiorcy	Uwagi
Profesjonalizacja usług OliP, podnoszenie jakości usług,	1. Opracowanie i wdrożenie usług prorozwojowych	istniejący	Zwrotny z możliwością umorzenia 80% zwrotu finansowania po osiągnięciu założonych wskaźników. Np. przepracowanie w kierującej instytucji 3 lat	Ośrodki Innowacji i Przedsiębiorczości	
	2. Podnoszenie kwalifikacji personelu	nowy	Bon edukacyjny dla pracowników OP	OP	Wartość bonu 5-50 tys. zł

Instrumenty finansujące profesjonalizację usług powinny uwzględniać lub być połączone z instrumentami na finansowanie uzupełnienia, doposażenie lub up-date specjalistycznego wyposażenia ośrodków, opłatę

przeглядów, certyfikacji i akredytacji warunkujących jego wykorzystanie do świadczenia usług. Takie rozwiązanie umożliwi ośrodkom ciągłe podążanie za trendami technologicznymi zgodnie z zapotrzebowaniem MSP zarówno pod względem infrastrukturalnym jak i zasobowym.

Sposób realizacji, instrument :

Przedmiot finansowania	Obszar finansowania	Nowe / istniejące	Rodzaj finansowania	Odbiorcy	Uwagi
Hale z niezbędnym zapleczem	Powierzchnie produkcyjne	Istniejący w regionach	dotacja	Parki i inkubatory technologiczne, inkubatory przedsiębiorczości	
Obiekty z wyposażeniem technicznym	Wzorcownie, prototypownie	Istniejący w regionach	Zwrotny z możliwością umorzenia 80% zwrotu finansowania po osiągnięciu założonych wskaźników	Parki i inkubatory technologiczne	Do zastosowania dla OI akredytowanych w konsorcjach
Wzmocnienie realizowanych dotychczas usług	Uzupełnienie / odtworzenie wyposażenia, uzyskanie certyfikatu spełnienia standardów, akredytacji laboratoriów itp.	Nowy	Zwrotny z możliwością umorzenia zwrotu 80% finansowania po osiągnięciu założonych wskaźników	Parki i inkubatory technologiczne	
przygotowanie akredytacji/certyfikacji branżowych	doposażenie OI w infrastrukturę badawczo-rozwojową	Nowy – znacząco zmodyfikowany istniejący	Dotacja	OI	Doposażenie OI w infrastrukturę badawczo-rozwojową niezbędną do wdrożenia usługi, Szkolenia specjalistyczne niezbędne do uzyskania/podniesienia kompetencji personelu
Zarządzanie wiedzą	Dostęp do baz danych naukowych		Dotacja	OI	Dostęp do baz danych na zasadach takich samych jak uczelnie

4. Portal Innowacji i Nowych Technologii (nazwa robocza)

Uzasadnienie:

Zarówno dla ośrodków jak i przedsiębiorców z sektora MSP tego rodzaju instrument ma duże znaczenie informacyjne i rozwojowe. „Portal Innowacji” (www.pi.gov.pl) prowadzony dotąd przez PARP zawiesił swoją aktywność w zeszłym roku. Był użytecznym instrumentem wsparcia dla obu ww. grup odbiorców. Postulujemy powrót do tej formy komunikacji obu środowisk z dodatkowym, rozbudowanym modułem akredytacji i monitoringu przez MPiIT. Taki zintegrowany instrument dałby korzyści nie tylko sektorowi MSP, ale i ośrodkom wynikające zarówno z dostępu do kompletnej informacji, jak również możliwości prezentacji katalogu dostępnych usług. Pozwoli również na bieżący wgląd i reakcję zarządzających portalem na pojawiające się sygnały rynkowe, co do zmian zachodzących w zapotrzebowaniu na usługi dla MSP. Spełniał będzie ważną rolę narzędzia do monitorowania jakości działania OliP i akredytowanych konsorcjów, a wyniki byłyby publicznie dostępne dla odwiedzających portal przedsiębiorstw, dając im wskazówki co do specjalizacji ośrodków, zakresu oferty i możliwości współpracy. W ten sposób stałby się również kanałem promocji tak instrumentów wsparcia, jak i realizatorów usług. Należy podkreślić, że zasób wiedzy zgromadzony w Portalu Innowacji PARP powinien być, w swojej części merytorycznej przeniesiony do nowego portalu, albowiem wciąż jest zapotrzebowanie na tą wiedzę. W ramach nowego portalu MPiIT powinien prowadzić również bazę projektów na profesjonalizację usług OliP dla uniknięcia powielania finansowania identycznych lub mało różniących się projektów.

Sposób realizacji: Zintegrowany projekt w skali kraju prowadzony przez jednostkę publiczną lub odpowiednie merytorycznie partnerstwo (odpowiednik projektu systemowego z perspektywy 2007-2013 lub pozakonkursowego z perspektywy 2014-2020).

5. **Rozwój kompetencji pracowników w ośrodkach i przedsiębiorstwach.** Stworzenie instrumentów bezwrotnych (bon edukacyjny) i zwrotnych (preferencyjne pożyczki) na rozwój kompetencji zawodowych i osobistych⁵.

Uzasadnienie:

Postęp technologiczny następuje tak szybko, że kompetencje cyfrowe uzyskane w procesie edukacji dzieci i młodzieży obecnie wystarczają na ok 4-5 lat w karierze pracowniczej. Realizację zadań w tym obszarze powinny móc prowadzić wszystkie jednostki edukacyjne, w tym OliP dysponujące zapleczem technicznym i merytorycznym do wykonywania tego typu zadań (np. poprzez system podobny w konstrukcji do BUR). Warunkiem koniecznym przyznania bonu edukacyjnego powinien być praktyczny egzamin kompetencyjny po zakończeniu szkolenia. Bon edukacyjny służący zwiększeniu kompetencji cyfrowych powinien być dostępny dla wszystkich obywateli powyżej 26 roku życia bez względu na status zawodowy. Rozwój kompetencji w pozostałych obszarach miękkich oraz innowacji, komercjalizacji może być realizowany w systemie nieoprocentowanej pożyczki. Do rozstrzygnięcia pozostają bonusy dla pożyczkobiorców np. 25% do 40% umorzenia pożyczonego kapitału np. w zależności od kierunku kształcenia⁶.

Sposób realizacji, instrumenty:

⁵ European Innovation Index 2019, z danych w raporcie wnika, że Polacy nie nadążają za zmieniającymi się warunkami pracy i rzadko decydują się na podnoszenie kwalifikacji i rozwój własnych kompetencji.

⁶ To kryterium powinno bazować na zapotrzebowaniu gospodarki na określone grupy specjalistów w oparciu o dane z MPiPS i GUS.

Rodzaj instrumentu	Poziom wsparcia	System finansowania ⁷	Status	Zaangażowane ośrodki	Uwagi
Kształcenie w zakresie cyfryzacji	Regionalny i krajowy	Podażowy regionalne	Nowy	Ośrodki Przedsiębiorczości	
		Popytowy krajowe	Nowy	Ośrodki Innowacji	
Ponoszenie kompetencji	krajowy	Podażowy instrument zwrotny	istniejący	OliP	Pożyczki nieoprocentowane z premią za uzyskanie kwalifikacji

W przypadku pożyczek dysponentem środków na kształcenie pozostaje beneficjent wybierając jednostkę szkoleniową i profil/zakres kształcenia – system podażyowy.

6. Wsparcie dla przedsiębiorstw w 3 - 5 roku działania. Stworzenia instrumentów wsparcia dla istniejących na rynku przedsiębiorstw.

Uzasadnienie:

Wsparcie powinno się skupiać na rozwoju już istniejących podmiotów gospodarczych i akceleracji nowych technologicznie projektów. Jest to grupa firm, których właściciele i pracownicy traktują zatrudnienie w MSP, jako coś trwałego i akceptują podwyższony poziom ryzyka ich działalności. Ponadto, w najbliższych latach przedsiębiorcy lat 90-tych będą odchodzić na emerytury, co spowoduje w części zmniejszenie liczby przedsiębiorstw mikro i doprowadzi do przekształceń własnościowych w firmach małych i średnich. Z drugiej strony, bycie przedsiębiorcą w pokoleniu 25 - 35 latków, najbardziej predystynowanych do zakładania własnych firm, nie jest już tak popularne, jak w pokoleniu ich rodziców. Warto podkreślić, że choć na rynku istnieje szeroki katalog wsparcia dla pomysłów biznesowych (programy inkubacyjne, finansowanie zewnętrzne, fundusze podwyższonego ryzyka), potrzebne są dedykowane instrumenty zabezpieczające możliwość rozwoju firm w 3-5 roku działalności, gdzie przedsiębiorstwo przekracza granicę tzw. startupu. Wsparcie rozwoju firm poprzez usługi rozwojowe finansowane ze środków na poziomie regionalnym

Sposób realizacji instrumentu:

Rodzaj instrumentu	Poziom wsparcia	System finansowania ⁸	Status	Zaangażowane ośrodki
Usługi pro przedsiębiorcze	Regionalny	Popytowy	Istniejący	Ośrodki Przedsiębiorczości
Programy inkubacyjne	Regionalny	Popytowy	Istniejący	Ośrodki Przedsiębiorczości
Usługi rozwojowe	Regionalny	Podażowy	Istniejący	Ośrodki Innowacji i Przedsiębiorczości
Usługi internacjonalizacji	Regionalny	Popytowy/podażowy	Istniejący	Ośrodki Innowacji i Przedsiębiorczości

⁷ Podażowy – OliP ubiegają się o realizację usług w ramach tego instrumentu finansowego
Popytowy – finansowanie otrzymuje OliP na realizację usług dla MSP

⁸ Podażowy – OliP ubiegają się o realizację usług w ramach tego instrumentu finansowego
Popytowy – finansowanie otrzymuje OliP na realizację usług dla MSP

Usługi proinnowacyjne na poziomie krajowym ukierunkowane, wdrażanie nowych technologii oraz innowacji oraz cyfryzację w MSP.

Sposób realizacji instrumenty:

Rodzaj instrumentu	Poziom wsparcia	System finansowania ⁹	Status	Zaangażowane ośrodki	Uwagi
Bony na innowacje	Krajowy	Podażowy	Istniejący	Ośrodki Innowacji	
Szybka ścieżka	Krajowy	Podażowy	Istniejący	Ośrodki Innowacji	
Usługi komercjalizacyjne	Krajowy	Podażowy	Istniejący	Ośrodki Innowacji	
Projekty dla start-upów	Krajowy	Popytowy	Istniejący	Ośrodki Innowacji	
Proof of concept prototypowanie, wdrożenie i marketing	Krajowy	Popytowy	Nowy	Akredytowane konsorcjum	
Finansowanie kaskadowe.	krajowy	Popytowy	nowy	Akredytowane konsorcjum/Ośrodki Innowacji	Konsorcjum – operator, wybiera przedsiębiorców w np. do obszaru B+R.
Szybka weryfikacja technologii na wczesnym etapie (mały voucher badawczy)	Krajowy	Podażowy	Nowy	Akredytowane konsorcjum	
Bon diagnostyczny przed ubieganiem się o finansowanie projektu innowacyjnego	Krajowy	Podażowy	Nowy	Akredytowane konsorcjum	Analiza potencjału wdrożeniowego o przez akredytowane konsorcja
Usługi doradcze proinnowacyjne	Krajowy	Podażowy – podobny do działania 2.3.1 PO IR/ popytowy	Istniejący	Akredytowane konsorcjum	

Programy akceleracji prowadzone w stosunku do rozwojowych projektów technologicznych, w przypadku uzyskania zewnętrznego finansowania typu seed lub venture powinny być przekształcane w nowe przedsięwzięcia (przedsiębiorstwa¹⁰) i również w następnym kroku objęte wsparciem rozwojowym.

Sposób realizacji, instrumenty:

Rodzaj instrumentu	Poziom wsparcia	System finansowania ¹¹	Status	Zaangażowane ośrodki
Programy inkubacyjne	Regionalny	Popytowy	Istniejący	Parki i inkubatory

⁹ Podażowy – OiiP ubiegają się o realizację usług w ramach tego instrumentu finansowego

Popytowy – finansowanie otrzymuje OiiP na realizację usług dla MSP

¹⁰ W przypadku sp. z o.o. nie trzeba tworzyć oddzielnego przedsiębiorstwa, szczególnie, jeśli firma oferuje tylko jeden produkt i zamierza kontynuować swój profil, lecz na większą skalę. W takiej sytuacji wystarczy podwyższenie kapitału z wykluczeniem prawa poboru dotychczasowych udziałowców.

¹¹ Podażowy – OiiP ubiegają się o realizację usług w ramach tego instrumentu finansowego

Popytowy – finansowanie otrzymuje OiiP na realizację usług dla MSP

				technologiczne
Usługi akceleracji	Krajowy	Popytowy	Istniejący	Ośrodki Innowacji
Usługi wsparcia relacji MSP ze spółkami Skarbu Państwa	krajowy	Popytowy	Nowy	Ośrodki Innowacji
Usługi internacjonalizacji szyte na miarę	regionalny	Podażowy	Nowy	Ośrodki Innowacji

Nowe instrumenty powinny przejść pilotaż na małą skalę, zanim zostaną wdrożone w programie operacyjnym.

2. Wykorzystanie Ośrodków Innowacji i Przedsiębiorczości do realizacji zadań w ramach nadchodzącej perspektywy 2021-2027.

Według danych wynikających z corocznej kwerendy SOOIPP w zakresie weryfikacji stanu ośrodków innowacji i przedsiębiorczości w Polsce możemy powiedzieć, że obecnie proponowane poniżej rozwiązania dotyczą ok 250 Ośrodków Przedsiębiorczości (w tym: 200 ośrodków szkoleniowo – doradczych i 50 inkubatorów przedsiębiorczości) oraz 167 Ośrodków Innowacji (w tym 35 parków technologicznych, 12 samodzielnych inkubatorów technologicznych, 80 centrów transferu technologii i spółek celowych (razem), 40 centrów innowacji).

Dla bardziej efektywnego wykorzystania środków UE w nadchodzącej perspektywie proponujemy odejście od używania pojęcia IOB odpowiadającego szerokiemu pojęciu infrastruktury wspierającej przedsiębiorstwa.

1. Zasadny wydaje się powrót do nomenklatury wykorzystywanej w perspektywie 2003-2017 w oparciu o standardy Ośrodków Innowacji i Przedsiębiorczości SOOIPP dla wyodrębnienia podmiotów, które realizują zadania z obszaru wspierania szeroko rozumianej przedsiębiorczości i innowacji¹².

Uzasadnienie:

Używanie bardzo ogólnego określenia Instytucje Otoczenia Biznesu stwarza warunki do zaliczania do tej grupy najbardziej egzotycznych podmiotów jak np. spółki gminne zajmujące się zagospodarowaniem terenów inwestycyjnych czy banki prowadzące działalność komercyjną. Jak pokazało doświadczenie z akredytacją z 2015 roku, nawet doprecyzowanie pojęć w kryteriach przyznania akredytacji nie zapobiegło zaliczeniu w poczet Ośrodków Innowacji podmiotów nie mających z ich działalnością nic wspólnego.

Biorąc pod uwagę propozycję włączenia OI do realizacji zadań finansowanych we wszystkich programach operacyjnych (na poziomie krajowym i regionalnym) doprecyzowanie w obszarze zakresie działania i kompetencji wydaje się nieodzowne. Dookreślenie to pozwoli na sprawniejszą dystrybucję środków do wyspecjalizowanych ośrodków i monitoring ich działania.

Wprowadzenie środowiskowych standardów działania SOOIPP¹³ dla OIIP w oparciu o ocenę ekspercką z jednej strony daje większą szansę na dobrej jakości usługi z drugiej pozwoli na dokonanie weryfikacji przynależności do poszczególnych. Uzupełnieniem wiedzy w tym zakresie powinny służyć informacje o aktywności ośrodka w obszarach innowacji lub przedsiębiorczości z monitoringu on - line na portalu MPiI.

2. W odniesieniu do realizatorów dofinansowanych usług - zaliczanych do OIIP - dla MSP należy utrzymać zasadę „no for profit” jak w dotychczasowym rozumieniu definicji IOB w działającym obecnie systemie akredytacji.

¹² Por. , s.7-8

¹³ Zob. <http://www.sooipp.org.pl/standardy-dzialaniaoiip>

Uzasadnienie:

Zasadność takiego rozwiązania opiera się na tym, że instytucje działające na tej zasadzie nie dążą do maksymalizacji zysku kosztem swoich klientów. Zachowują neutralną postawę i większy obiektywizm w stosunku do potrzeb klientów, co zapewnia podejmowanie bardziej racjonalnych decyzji co do opracowywania i realizacji projektów przez przedsiębiorców. Jest to szczególnie istotne w odniesieniu do sektora MSP, gdzie zarządzający przedsiębiorstwem nie mają kompetencji i zasobów do prowadzenia szerokich analiz dotyczących planowanych działań rozwojowych (w tym innowacyjnych). Możliwość skorzystania ze wsparcia podmiotu nie mającego interesu w sprzedaży własnych produktów lub usług jest dla firm z sektora MSP nie do przecenienia. Potrzebny jest mechanizm weryfikacyjny co do prawdziwości oświadczenia o przeznaczaniu zysku na cele statutowe ośrodka¹⁴. Również w obszarze weryfikacji potencjału infrastrukturalnego i zaplecza B+R istotne jest posiadanie prawa dysponowania nim w zależności od potrzeb klientów ośrodka. W ośrodkach innowacji i przedsiębiorczości jako zasadę należałoby przyjąć wyodrębnienie formalno-organizacyjne i finansowe ośrodków nie będących samodzielnym podmiotem prawnym.

3. Warunkiem koniecznym dopuszczenia ośrodka do realizacji usług finansowanych ze środków UE i budżetowych zarówno na poziomie regionalnym, jak i krajowym powinno być uczestnictwo w systemie monitorowania on-line działającym w ramach portalu MPiT.

Uzasadnienie:

Monitoring jest jednym z najskuteczniejszych sposobów nadzoru nad prawidłowością realizacji zleconych zadań. Prowadzony on - line daje możliwość korzystania z danych bez konieczności bezpośredniego kontaktu z ośrodkiem. Jego wdrożenie pozwoli na stały nadzór nad zaangażowaniem Ośrodków w realizację zadań finansowanych ze środków budżetowych, strukturę świadczonych usług, wyznaczanie trendów oraz podejmowanie szybkich reakcji w przypadku braku aktywności ośrodków w obszarze zadań które powinny realizować. Wyniki monitoringu mogą być prezentowane w zbiorczej tablicy będącej swojego rodzaju benchmarkingiem aktywności i specjalizacji ośrodków. Monitoring powinien posiadać również opcję pobrania karty informacyjnej ośrodka dla udokumentowania potencjału.

4. Ośrodki Innowacji akredytowane w ramach konsorcjów MPiT powinny być wskazane jako potencjalni wykonawcy/partnerzy we wspieraniu sektora MSP z wszystkich krajowych programów operacyjnych jak i regionalnych.

Uzasadnienie:

Akredytacja MPiT powinna otwierać drogę Ośrodkom Innowacji do realizacji usług w różnych Programach Operacyjnych (zarówno Polski Wschodniej, Rozwoju Obszarów Wiejskich jak i Ochrony Środowiska i Cyfryzacji), jeśli mają do tego potencjał merytoryczny i techniczny. Takie podejście sprawi, że będą one widziały sens w długofalowym inwestowaniu w kompetencje instytucji i pracowników.

5. Ośrodki przedsiębiorczości¹⁵ powinny realizować zadania wyłącznie na poziomie regionalnym, natomiast ośrodki innowacji¹⁶, z racji większego potencjału, na poziomie regionalnym i krajowym.

Uzasadnienie:

Taki podział jest związany zarówno z zasięgiem działania ośrodków przedsiębiorczości jak i zakresem ich działania. Specyfika ośrodków przedsiębiorczości sprowadza się do lokalnego oddziaływania (na poziomie miasta lub powiatu) oraz świadczenia bazowych usług doradczo-szkoleniowych dla projektów nie mających innowacyjnego charakteru. To powoduje, że ich kompetencje i doświadczenia nie predestynują ich do realizacji bardziej skomplikowanych lub usług wymagających wiedzy technologicznej. Tym nie mniej pełnią one bardzo istotną rolę informacyjną i wspierającą rozwój społeczności lokalnych. Zadania skierowane do nich ze względu na zazwyczaj dobre przygotowanie edukacyjne powinny uwzględniać ich istotną rolę w kształceniu w zakresie cyfryzacji i podnoszeniu kwalifikacji zawodowych finansowanych ze środków UE.

¹⁴ Prowadzone przez SOOIPP audyty

¹⁵ Ośrodki szkoleniowo-doradcze, inkubatory przedsiębiorczości,

¹⁶ Centra Innowacji, Centra Transferu Technologii, parki i inkubatory technologiczne

3. Usunięcie barier ograniczających zaangażowanie OliP w realizację projektów finansowanych ze środków UE

Dla zapewnienia efektywnego zaangażowania OliP w realizację programów operacyjnych warunkiem koniecznym jest usunięcie następujących ograniczeń:

Rozwiązanie problemu statusu dużego przedsiębiorstwa w odniesieniu do OliP

Uzasadnienie:

Większość parków, inkubatorów technologicznych i przedsiębiorczości oraz centrów transferu technologii, spółek celowych ma status dużego przedsiębiorstwa ze względu na powiązania z innymi dużymi przedsiębiorstwami (pomiotami jak np. uczelnia wyższa, jednostka samorządu terytorialnego, agencja w formie spółki akcyjnej lub z ograniczoną odpowiedzialnością), które są i ich założycielami lub udziałowcami. Nie znaczy to jednak, że czerpią one z ich zasobów w realizacji swoich zadań. W istocie zazwyczaj są one mikro lub małymi przedsiębiorstwami pod względem zatrudnienia lub obrotów. Jednak status dużego przedsiębiorstwa ogranicza możliwość dofinansowania realizowanych przez nie projektów do wysokości 50% (czasem 40%). Ponieważ zasoby własne i skala działania tych podmiotów są ograniczone, ich zaangażowanie w aplikowanie o takie projekty jest coraz mniejsze. Ośrodków nie stać na ich realizację.

Proponujemy opracowanie ustawowej definicji Ośrodka Innowacji i Przedsiębiorczości pozwalającej na ich wyodrębnienie jako podmiotów pełniących istotną rolę w polityce gospodarczej i posiadających umocowanie do korzystania z warunków ubiegania się o finansowanie projektów ze środków budżetowych i UE.

Wyłączenie parków i inkubatorów technologicznych od podatku od wynajmu powierzchni użytkowych

Uzasadnienie:

Obowiązujący od 1 stycznia 2019 uje podatek od budynków oddanych w dzierżawę i najem¹⁷ objął również w parki technologiczne, które wynajmują lub dzierżawią budynki innym podmiotom. Wynajem powierzchni biurowej, laboratoryjnej i produkcyjnej to misyjna działalność Ośrodków Innowacji. Powierzchnia ta jest najczęściej wynajmowana przedsiębiorcom na preferencyjnych warunkach (pomoc de minimis, pomoc regionalna).

Infrastruktura parków i inkubatorów technologicznych w ostatnich latach powstała głównie ze środków budżetowych (kraj, UE). Celem tych inwestycji było umożliwienie młodym firmom (głównie typu spin-off, start-up) miejsca do rozwoju w innowacyjnym środowisku. Instytucje te udostępniając przedsiębiorcom powierzchnię wykorzystywaną do działalności gospodarczej oferują dodatkowo usługi proinnowacyjne oraz preferencyjne cenowo usługi doradcze i szkoleniowe. W rezultacie firmy w parkach i inkubatorach technologicznych szybciej się rozwijają czemu sprzyja atmosfera współpracy i synergii działających tam podmiotów. W rezultacie parki korzystnie wpływają na przyrost nowych miejsc pracy i podatków odprowadzanych do budżetu przez działające w nich firmy.

Park/inkubator technologiczny, jako jednostka nie nastawiona na generowanie zysku (non profit)w zdecydowanej większości go nie osiąga, w związku z tym nie ma możliwości odpisania od podatku obciążającej go daniny. Staje się ona jego dodatkowym kosztem pomniejszając środki na realizację celów statutowych związanych ze stymulacją rozwoju działających w nim firm.

Niezbędne jest wyłączenie parków technologicznych z tego podatku majątkowego, który w swoim zamiarze miał pierwotnie obciążać centra handlowe, duże sklepy i biurowce, a w konsekwencji nowa danina obciąża

¹⁷ dotyczący wszystkich środków trwałych będących budynkami (niemieszkalnymi i mieszkalnymi – za wyjątkiem programów budownictwa społecznego), które zostały oddane w całości lub w części do użytkowania na podstawie umowy najmu, dzierżawy lub innej umowy o podobnym charakterze,

ośrodki działające misyjnie na rzecz wsparcia przedsiębiorców i ponoszenia konkurencyjności regionów, co ogranicza ich rozwój i spektrum działania.

Rozwiązanie problemu VAT od usług doradczych dla przedsiębiorstw w projektach realizowanych przez Ośrodki Innowacji i Przedsiębiorczości

Uzasadnienie:

Ośrodki Innowacji i Przedsiębiorczości realizując usługi doradcze w ramach projektów pozyskanych jako dotacja, podlegają kryterium uznania dotacji za stanowiącą podstawę opodatkowania podatkiem od towarów i usług. Z dotacji tych często świadczone są usługi doradcze (prawne, finansowe, podatkowe, marketingowe, eksperckie i inne), wpływają na wartość świadczonych usług (przedsiębiorca dostaje ją często bezpłatnie lub preferencyjnie) i zwiększa podstawę opodatkowania, o której mowa w art. 29a ust. 1 ustawy o VAT, a tym samym co do zasady, podlega opodatkowaniu podatkiem od towarów i usług zgodnie z art. 5 ust. 1 pkt 1 tej ustawy. (Przykład stanowią projekty w ramach Programu Operacyjnego Polska Wschodnia Platformy Startowe). Należy rozwiązać problem VAT od usług doradczych świadczonych przez OliP i obciążania ośrodki pokryciem VAT. Ujęcie dotacji w takie ramy, powoduje, że konkursy takie są nieatrakcyjne dla ośrodków, a tym samym odnotować można brak zainteresowania Ośrodków dotacjami na usługi doradcze w perspektywie czasu niewykorzystanie puli pieniędzy z programów operacyjnych.